

Infekce lidskými papilomaviry, HPV (human papillomavirus)

Výskyt: Bylo popsáno více než 300 typů HPV, infekci u člověka může vyvolat asi 120 typů. Nejméně 14 typů HPV, klasifikovaných jako „vysoce rizikové“, může vyvolat rakovinu děložního hrdla u žen a je spojeno i s jinými karcinomy (ca). HPV 16 a HPV 18 jsou nejčastějšími „vysoce rizikovými“ typy viru, způsobují přibližně 70% všech případů rakoviny děložního čípku. „Nízkorizikové“ typy HPV, nejčastěji HPV 6 a HPV 11, jsou zodpovědné za přibližně 90% případů genitálních bradavic (condyloma acuminatum).

Karcinom děložního čípku je druhým nejčastějším karcinomem (první je ca prsu), který postihuje ženy ve věku 15–44 let v zemích Evropské unie. Každý rok je v EU hlášeno přibližně 33 tisíc případů onemocnění a 15 tisíc úmrtí.

Příznaky a symptomy: Většina HPV infekcí (9 z 10) probíhá bezpříznakově, po určitém čase (1 až 2 roky) sama zcela odezní. Někdy však infekce HPV může přetrvávat, vytvářejí se abnormální změny (léze), z nichž se může vyvinout nádorové onemocnění (nejčastěji karcinom děložního čípku, pochvy a vulvy u žen; u mužů karcinom penisu; u obou ca konečníku a ca v orofaryngeální oblasti. V případě nákazy nízkorizikovými typy HPV se infekce projevuje jako bradavice (verruca vulgaris, condyloma acuminatum, papilloma venerum).

Inkubační doba: V případě nákazy nízkorizikovými typy HPV (bradavice) je inkubační doba nejčastěji 2 – 3 měsíce, u vysoce rizikových HPV nelze inkubační dobu přesně definovat.

Původce: human papillomavirus

Zdroj: člověk

Přenos: Přenos HPV infekce je určen několika faktory: citlivostí hostitele, velikostí infekční dávky a délkou kontaktu. K přenosu infekce dochází převážně pohlavní cestou, přímým stykem při úzkém kontaktu, dotykem kůže, sliznic, může k němu dojít tedy i při nepenetrativním styku, případně nepřímo kontaminovanými předměty. Možný je i přenos infekce z matky na dítě během porodu při průchodu porodními cestami. Přenesení viru přes placentární bariéru z matky na plod během těhotenství není vyloučeno.

Období nakažlivosti, vnímavost a imunita: Míra kolonizace HPV (a tím i nakažlivost) během života kolísá, 80% sexuálně aktivních osob se s HPV infekcí setká, první kolonizace HPV se objevuje brzy po zahájení pohlavního života. Vnímavost je všeobecná. Infekce je spojována zejména se vznikem rakoviny děložního hrdla u žen, infikují se ale i muži, kteří mohou být zdrojem nákazy pro své partnerky.

Prevence, očkování proti HPV

- **Historie:** Očkovací látky proti HPV jsou k dispozici od roku 2006. Účinnost proti typům HPV, zastoupeným ve vakcíně, je velmi vysoká (více než 90%) a dlouhodobá. S věkem efekt očkování klesá, u osob již kolonizovaných HPV vakcinace nevede k eliminaci viru, ani k potlačení již existujícího nádorového bujení. Očkování v dospělosti může zabránit infekci jinými typy HPV, které by mohly stav zhoršit.
- **Současnost:** V ideálním případě by očkování proti HPV mělo být dokončeno před zahájením pohlavního života.
  - ✓ Očkování je hrazená služba zdravotními pojišťovny u dívek i chlapců, je-li u nich očkování zahájeno **od dovršení třináctého do dovršení čtrnáctého roku věku** (2 dávky – 0, za 6 až 12 měsíců), očkovat ale lze už od 9 let.
  - ✓ Od 18 let, u osob, které nebyly očkovány v dětství (3 dávky - 0 - 2 - 6 měsíců).